

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/26/2023
Identifikačné číslo spisu:	7715212300
Dátum vydania rozhodnutia:	18.12.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:7715212300.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ S. I., narodeného M., bytom I., 2/ S. I., narodenej M., bytom I., zastúpených advokátkou JUDr. Danicou Holováčovou, so sídlom Košice, Čajakova 5, IČO: 31 303 064, proti žalovaným 1/ K. I., narodenému M., bytom I., 2/ K. I., narodenej M., bytom I., zastúpenej advokátkou JUDr. Valériou Brečkovou, so sídlom Snina, Daľkovská 470/14, IČO: 42 327 491, vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 14C/314/2015, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, o dovolaní žalobcov 1/, 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 27. septembra 2022 sp. zn. 6Co/41/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaná 2/ má voči žalobcom 1/, 2/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Žalovanému 1/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalobcom 1/, 2/ nepriznáva.

Odôvodnenie

I.

1. Okresný súd Michalovce (ďalej len „súd prvej inštancie“) v poradí druhým rozsudkom z 27. augusta 2020 č. k. 14C/314/2015-249 zamietol žalobu, ktorou sa žalobcovia domáhali určenia, že sú bezpodielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXX k. ú. I., a to bytu č. XX na X. poschodí, vchod č. X bytového domu v rozsahu podlahovej plochy o výmere 56,37 m², pozostávajúceho z 2 bytových miestností a príslušenstva v podiele 1/1, podielového spoluvlastníctva na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu vo veľkosti 400/10000 a podielového spoluvlastníctva na zastavanom pozemku vo veľkosti 400/10000 k zastavanej ploche, parcela č. 555/14 o výmere 672 m², na ktorej je postavený bytový dom súp. č. XXX a podielové spoluvlastníctvo na spoločných priestoroch v podiele 400/10000 k celku, to všetko pod B 23 (ďalej ako „nehnuteľnosti“). Súd prvej inštancie zároveň priznal žalovanej 2/ od žalobcov 1/, 2/ náhradu trov konania v plnej výške

100 %.

2. Súd prvej inštancie, aplikujúc § 137 písm. c) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“) a § 126 ods. 1, § 129 ods. 1, § 130 ods. 1, § 132 ods. 1 zákona č. 40/1964 Z. z. Občiansky zákonník (ďalej aj „OZ“), dospel k záveru, že žalobcovia neosvedčili svoj naliehavý právny záujem na určení, že sú bezpodielovými spoluvlastníkmi spornej nehnuteľnosti, nakoľko na preukázanie danosti naliehavého právneho záujmu nestačilo tvrdenie žalobcov, že daná žaloba je spôsobilá byť podkladom pre zmenu zápisu vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností.

II.

3. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“) rozhodol o odvolaní žalobcov 1/, 2/ rozsudkom z 27. septembra 2022 č. k. 6Co/41/2021-272 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil (výrok I.), žalovanej 2/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (výrok II.) a žalovanému 1/ nepriznal náhradu trov odvolacieho konania (výrok III.).

4. Odvolací súd dospel k záveru, že darovacia zmluva uzavretá dňa 21. apríla 2009, ktorou žalobcovia preniesli vlastnícke právo k nehnuteľnosti na žalovaných, nebola absolútne neplatná v zmysle § 37 ods. 1 OZ. Aby však bola právne relevantná argumentácia žalobcov, že nikdy nemali v úmysle previesť vlastníctvo k bytu a uzavrieť darovaciu zmluvu so žalovanými, museli by okolnosti uzatvárania zmluvy vyvolávať pochybnosti o vážnosti ich skutočnej vôle zmluvu uzavrieť. Zo zisteného skutkového stavu však takéto okolnosti nevyplynuli. Žalobcovia v žalobe uviedli, že žalovaní ich požiadali o pomoc pri získaní príspevku na byt a keďže im chceli pomôcť, aby získali príspevok na bývanie, boli ochotní podpísať príslušné papiere. Aj zo zreteľného označenia zmluvy ako „darovacia zmluva“ a zo svedectva S. I. vyplynulo, že žalobcovia mali reálnu predstavu o obsahu úkonu, ktorého bol účastní.

5. Odvolací súd na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalobcovia mali vôľu byť previesť (na ten účel, aby žalovaní dostali príspevok), teda vedeli, že sa byt bude prevádzvať, preto mali vedieť, že tým dôjde k zmene vlastníckeho práva, ale boli v tom, že to bude dočasné riešenie. Podmienka dočasného stavu prevodu vlastníctva však nerobí právny úkon neplatným. Pre spochybnenie vážnosti vôle nepostačovalo iba subjektívne presvedčenie žalobcov, že sú tu okolnosti, z ktorých je zrejmé, že ich vôľa nebola vážna. Nedostatok vážnosti vôle žalobcov nebol dostatočne preukázaný, keďže to tvrdili iba žalobcovia. Tvrdil to síce aj žalovaný 1/, ten je však ich synom a má právny záujem na úspechu žalobcov na výsledku sporu, keďže jeho manželstvo so žalovanou 2/ bolo rozvedené. V neprospech žalobcov svedčil aj fakt, že o vrátenie bytu začali žiadať žalovaných až vtedy, keď sa dozvedeli o rozvodovom konaní žalovaných, ktorí sú vedení ako bezpodieloví spoluvlastníci predmetného bytu s príslušenstvom. Keďže v spore neboli predložené dôkazy podporujúce tvrdenia žalobcov o pochybnostiach vážnosti vôle, súd nemal inú možnosť, iba s prihliadnutím na princíp právnej istoty pričítať pochybnosti o vážnosti vôle na ťarchu konajúcich v prospech platnosti úkonu. Odvolací súd zdôraznil, že o nedostatok vážnosti vôle nejde, aj keby konajúci subjekt skutočne nechcel úkon urobiť, pretože k vnútornej výhrade sa pri posudzovaní vážnosti vôle a platnosti právneho úkonu neprihliada.

6. V súvislosti s obranou žalobcov tvrdiacich, že s i neprečítali dokument, ktorý podpisovali, a iba podpísali všetko tam, kde im ukázali, odvolací súd poukázal na rímsku zásadu „právo patrí bdelým, pozorným, ostrážitým, bedlivým“ (vigilantibus iura scripta sunt), závery rozsudku NS SR sp. zn. 3Cdo/179/2011 a na znenie darovacej zmluvy (účastníci si ju pozorne prečítali, jej obsahu porozumeli a na znak súhlasu s jej znením ju dobrovoľne bez nátlaku vlastnoručne podpísali).

7. K obrane žalobcov, že boli uvedení do omylu a nevedeli, že podpisujú darovaciu zmluvu, odvolací súd poznamenal, že ak účastník právneho úkonu konal v omyle, vada prejavu vôle nezakladá neplatnosť úkonu, ale účastníkovi je daná len možnosť od zmluvy odstúpiť (§ 48 a § 49a OZ) a právny úkon sa od začiatku ruší (ak nejde o niektorú z výnimiek uvedených v § 48 ods. 2 OZ). V prípade platného odstúpenia od zmluvy sa možno v občianskom súdnom konaní domáhať vrátenia toho, čo bolo prijaté na

základe takto zrušenej zmluvy, pričom súd ako predbežnú otázku posúdi, či došlo k platnému odstúpeniu od zmluvy (Z IV s. 459). V spore žalobcovia netvrdili, že od darovacej zmluvy odstúpili. V zmysle ustálenej rozhodovacej praxe NS SR v prípade, že sa dovolávali omylu, boli povinní si sami podľa okolností konkrétneho prípadu zabezpečiť objektívne informácie o okolnostiach predmetného právneho úkonu. To, že dôverovali žalovaným, tí ich dôveru zneužili, a žiadnym iným spôsobom sa neinformovali o predmetnom právnom úkone je iba na ťarchu žalobcov. Z uvedených dôvodov odvolací súd dospel k záveru, že darovacia zmluva nie je absolútne neplatným právnym úkonom v zmysle ustanovenia § 37 ods. 1 OZ.

8. Výkonaným dokazovaním odvolací súd rovnako nezistil žiadne okolnosti svedčiace o tom, že darovacia zmluva svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom, v dôsledku ktorých možno posúdiť predmetný úkon ako absolútne neplatný v zmysle § 39 OZ.

III.

9. Proti všetkým výrokom rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia 1/, 2/ (ďalej aj ako „dovolatelia“), v ktorom namietli nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorým malo dôjsť k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP a nesprávne právne posúdenie otázky, ktorá je v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP.

10. Porušenie práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP) dovolatelia vzhľadli v tom, že odvolací súd dospel k nedostatočným záverom o neplatnosti darovacej zmluvy pre rozpory s vôľou dovolateľov, ktorá nebola daná vážne, určito a slobodne z dôvodu, že nikdy nemienili sporné nehnuteľnosti žalovaným 1/, 2/ darovať. Súd podľa nich nedostatočne vyhodnotil daný skutkový a právny stav aj napriek výpovediam žalobcu 1/ (zrejme žalovaného 1/ - poznámka odvolacieho súdu), ktorý počas konania uviedol, že išlo iba o účelový úkon, ktorého cieľom bolo oklamať dovolateľov, pričom s týmto tvrdením sa súd vysporiadal iba tak, že žalovaný 1/ mal záujem na právnom výsledku veci, a preto nebolo možné jeho výpovediam prisudzovať relevantnosť. Dovolatelia poukázali na skutočnosť, že ich podpis na darovacej zmluve bol vylákaný a nepodpisali ho slobodne a vážne, pretože boli uvedení do omylu. Poukázali na ods. 51. rozsudku odvolacieho súdu, z ktorého vyplýva, že žalovaná 2/ pri podpise zmluvy nebola, preto pri hodnotení dôkazov nebolo možné vychádzať z jej výpovede, v ktorej tvrdila, že dovolatelia uzatvorili túto zmluvu slobodne, vážne a určito. Pri podpise darovacej zmluvy boli prítomní iba žalobcovia a žalovaný 1/, ktorý skutkové tvrdenia dovolateľov nepoprel, ba dokonca uviedol, že dovolatelia naozaj nemali nikdy vôľu nehnuteľnosť darovať. Z výzvy na vrátenie bytu z 28. augusta 2012 urobeného dovolateľmi, ktorý bol adresovaný žalovanej 2/ jednoznačne vyplynulo, že dovolatelia nemienili byť účinkami darovacej zmluvy z 21. apríla 2009 viazaní, nakoľko pri uzatváraní zmluvy nemali vôľu byť darovať, to znamená, že nedošlo tu k porušeniu zásady „vigilantibus iura scripta sunt“, na ktorú poukázal odvolací súd, a že tento úkon možno považovať za konkludentné odstúpenie od vyššie zmienenej darovacej zmluvy. V tomto prípade právny úkon z hľadiska práva vôbec nevznikol, nakoľko mu chýbal podstatný pojmový znak právneho úkonu. Podľa dovolateľov otázka, či úkon bol urobený vážne, je predovšetkým skutkovou otázkou, a to zistením okolností, za ktorých bol úkon urobený, teda či konajúci sledoval vyvolanie takých účinkov, ktoré s prejavom vôle spája právny poriadok. Z judikatúry jednoznačne vyplýva záver, že nie je možné poskytnúť ochranu strane, ktorá by zamlčala svoju skutočnú vôľu, keď platí všeobecný právny princíp, podľa ktorého sa ochrana neposkytuje výkonu práva, ktorý je v rozpore s dobrými mravmi (aj Nález Ústavného súdu z 19. augusta 2020 sp. zn. III. ÚS 120/2020). V súvislosti s absolútnou neplatnosťou právneho úkonu poukázali na ustanovenie § 41a ods. 2 veta prvá OZ v spojení s § 39 OZ, keď pre platnosť zastieraného iného právneho úkonu sa vyžaduje splnenie všetkých v ňom uvedených podmienok - pokiaľ by bol sám zastieraný právny úkon nedovolený, bol by rovnako neplatný (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 19. októbra 2010 sp. zn. 5MCdo/11/2009).

11. Ako právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a ktorá je dovolacím

súdom rozhodovaná rozdielne v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP, položili dovolatelia otázku: „Zakladá ustanovenie § 186 ods. 2 CSP povinnosť súdu prizerať na zhodné tvrdenie sporových strán týkajúcich sa vôle darcov/u, ak obdarovaný, ktorý bol jediným prítomným subjektom pri uzatvorení právneho úkonu okrem darcov/u, zhodne s tvrdením darcov pred súdom tvrdí, že darcovia nemali vôľu uzatvoriť darovaciu zmluvu, čo spôsobuje absolútnu neplatnosť právneho úkonu?“

12. Na základe uvedených skutočností dovolatelia navrhli, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil, vec mu vrátil na ďalšie konanie a priznal im nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

13. Z vyjadrenia žalovanej 2/ k dovolaniu vyplynulo, že ho považuje z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP za nedôvodné a z dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP za neprípustné.

IV.

14. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolaniu vyhovieť nemožno.

15. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

K dovolacej námietke podľa § 420 písm. f) CSP

16. V zmysle § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

17. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

18. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi túto procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

19. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že súdy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami

vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

20. Rovnako podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať skutkovej i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premis dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

21. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak je nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

22. Taktiež v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa teda odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

Podľa § 393 ods. 2 CSP v odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uvedie stručný obsah napadnutého rozhodnutia, podstatné zhrnutie skutkových tvrdení a právnych argumentov strán v odvolacom konaní, prípadne ďalších subjektov, ktoré dôkazy v odvolacom konaní vykonal a ako ich vyhodnotil, zistený skutkový stav a právne posúdenie veci, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax; ustanovenia § 387 ods. 2 a 3 tým nie sú dotknuté. Odôvodnenie rozhodnutia senátu obsahuje aj pomer hlasov, akým bolo rozhodnutie prijaté.

23. V súvislosti s námietkou, týkajúcou sa vyhodnotenia dokazovania, dovolací súd poukazuje na to, že dokazovanie je časťou občianskeho sporového konania, v ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na

rozhodnutie vo veci. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, vyplývajúcej z ústavného princípu nezávislosti súdov i z čl. 15 základných princípov Civilného sporového poriadku, normatívne je rozvinutá v § 191 ods. 1 CSP a znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritórne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania.

24. K vytýkanému hodnoteniu dôkazov a skutkového stavu dovolací súd uvádza, že nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (pozri rozhodnutia sp. zn. 1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval už ústavný súd, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neutržateľnosti (II. ÚS 465/2017). Na druhej strane Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojich rozhodnutiach vyslovil názor, že zásadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd zodpovedá požiadavka, aby súdmi urobené skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené.

25. Odvolací súd v odôvodnení rozsudku (body 66. až 73.) poukázal na to, že odvolatelia (žalobcovia) „postavili celú svoju argumentáciu o absolútnej neplatnosti zmluvy na tvrdení, že nikdy nemali v úmysle previesť vlastníctvo k bytu a uzavrieť darovaciu zmluvu. Aby však ich argumentácia bola právne relevantná, museli by okolnosti uzatvárania zmluvy vyvolávať pochybnosti o vážnosti ich skutočnej vôle zmluvu uzavrieť. Zo zisteného skutkového stavu však takéto okolnosti nevyplývajú. Predovšetkým, už len zo zmluvy je zrejmé, že bola riadne a zreteľným spôsobom označená ako „darovacia zmluva“ a nie ako žiadosť o príspevok na byt, resp. iný dokument oprávňujúci žalovaných získať príspevok na byt.

Žalobcovia v žalobe uviedli, že žalovaní ich požiadali o pomoc pri získaní príspevku na byt a keďže im chceli pomôcť, aby získali príspevok na bývanie, boli ochotní podpísať príslušné papiere. Aj svedkyňa S. I. uviedla, že žalovaní rodičom povedali, že keby mali byt na seba na papier, dostali by príspevok na bývanie, teda to, že byt prepíšu žalovaní na seba žalobcovia vedeli, ale, že to bude darovacou zmluvou, to nevedeli. Podľa vyjadrenia svedkyne to malo byť dočasné riešenie, kým žalovaný 1/ bude doma nezamestnaný. Žalobcovia teda mali reálnu predstavu o obsahu úkonu, ktorého bol účastní.

Odvolací súd na základe vykonaného dokazovania zastáva názor, že žalobcovia mali vôľu byt previesť (za účelom, aby žalovaní dostali príspevok), teda vedeli, že sa byt bude prevádzať, preto mali vedieť, že tým dôjde k zmene vlastníckeho práva, ale boli v tom, že to bude dočasné riešenie. Podmienka dočasného stavu prevodu vlastníctva však nerobí právny úkon neplatným.

Pre spochybnenie vážnosti vôle nepostačuje iba subjektívne presvedčenie žalobcov, že sú tu okolnosti, z ktorých je zrejmé, že ich vôľa nebola vážna. Nedostatok vážnosti vôle žalobcov nebol dostatočne preukázaný, nakoľko to tvrdili iba žalobcovia. Tvrdil to síce aj žalovaný 1/, ktorý je však ich synom a má právny záujem na úspechu žalobcov na výsledku sporu, keďže jeho manželstvo so žalovanou 2/ bolo rozvedené. V neprospech žalobcov svedčí aj fakt, že o vrátenie bytu začali žiadať žalovaných až vtedy, keď sa dozvedeli o rozvodovom konaní žalovaných, ktorí sú vedení ako bezpodieloví spoluvlastníci predmetného bytu s príslušenstvom. Keďže v spore neboli predložené dôkazy podporujúce tvrdenia žalobcov o pochybnostiach vážnosti vôle, súd nemal inú možnosť, iba s prihliadnutím na princíp právnej istoty, pochybnosti o vážnosti vôle konajúcich pričítať na ťarchu konajúcich v prospech platnosti úkonu.“

Odvolací súd zdôrazňuje, že „o nedostatok vážnosti vôle nejde, aj keby konajúci subjekt skutočne nechcel úkon urobiť, pretože k vnútornej výhrade sa pri posudzovaní vážnosti vôle a platnosti právneho úkonu neprihliada.

K obrane žalobcov spočívajúcej v tvrdení, že si neprečítali dokument, ktorý podpisovali, a iba podpísali všetko tam, kde im ukázali, možno povedať len toľko, že stále platí stará rímska zásada „právo patrí bdelym, pozorným, ostrážitým, bedlivým“, (vigilantibus iura scripta sunt), ktorá vyžaduje, aby každý zachoval aspoň minimálnu mieru opatrnosti, ku ktorej určite patrí aj znalosť obsahu dokumentu

šifrovaného vlastnou rukou; pokiaľ takto žalobcovia nekonali a neprečítali si dokument, ktorý podpísali, musia znášať dôsledky svojho konania a túto okolnosť nemožno pričítať na ťarchu žalovaných. Osobitne vo vzťahu k podpisu pripravenej písomnej zmluvy judikátúra uzavrela, že konajúca osoba je povinná venovať náležitú pozornosť obsahu listiny, ktorú podpisuje a nemôže sa následne dovolávať toho, že listina ním podpísaná nevyjadruje jeho vôľu, ak tejto listine nevenoval pozornosť (rozsudok NS SR sp. zn. 3Cdo/179/2011).

V darovacej zmluve sa tiež uvádza, že účastníci si ju pozorne prečítali, jej obsahu porozumeli a na znak súhlasu s jej znením ju dobrovoľne bez nátlaku vlastnoručne podpísali.

K obrane žalobcov, že boli uvedení do omylu a nevedeli, že podpisujú darovaciu zmluvu, odvolací súd poznamenáva, že ak účastník právneho úkonu konal v omyle, vada prejavu vôle nezakladá neplatnosť úkonu, ale účastníkovi je daná len možnosť od zmluvy odstúpiť (§ 48 a § 49a OZ) a právny úkon sa od začiatku ruší (ak nejde o niektorú z výnimiek uvedených v ustanovení § 48 ods. 2 OZ). V prípade platného odstúpenia od zmluvy sa možno v občianskom súdnom konaní domáhať vrátenia toho, čo bolo prijaté na základe takto zrušenej zmluvy, pričom súd ako predbežnú otázku posúdi, či došlo k platnému odstúpeniu od zmluvy (Z IV s. 459).“

26. Dovolací súd z obsahu spisu nezistil v postupe odvolacieho súdu pochybenia alebo vady pri vykonávaní dôkazov ani pri ich hodnotení, ktoré by predstavovali porušenie práva dovolateľov na spravodlivé súdne konanie. Odvolací súd prejednal odvolanie žalobcov na pojednávaní v súlade s § 385 ods. 1 CSP v spojení s § 390 CSP a vykonal všetky dôkazy, relevantné pre riadne zistenie skutkového stavu a tieto vyhodnotil v súlade s § 191 CSP, každý jednotlivito a j všetky v o vzájomnej súvislosti; nedostatočné dokazovanie v zmysle nevykonania niektorého návrhu pritom dovolateľa nenamietali. Odvolací súd sa (ako vyplýva z vyššie uvedeného) v odôvodnení svojho rozsudku vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a svoj myšlienkový postup dostatočne vysvetlil nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal, keď zrozumiteľne a jasne vyložil, z ktorých ustanovení zákona vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil zistený skutkový stav; skutkové zistenia a prijaté právne závery riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnil.

27. Z práva na spravodlivý súdny proces pre stranu sporu (tu žalobcov 1/, 2/) nevyplýva, že by sa súd mal stotožniť s jej tvrdeniami a rozhodnúť v jej prospech. Polemika s odôvodnením rozhodnutia súdu nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd v hodnotení dôkazov súdmi nižších inštancií nezistil pochybenia, ktoré by boli v extrémnom rozpore s obsahom spisu. Prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP pritom námietka nesprávneho právneho posúdenia nezakladá.

28. Z vyššie uvedených dôvodov dovolanie dovolateľov z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP samo osebe by ako neprípustné bolo dôvodom na odmietnutie dovolania v zmysle § 447 písm. f) CSP.

K dovolacej námietke podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP

29. Prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP videli dovolatelia v rozdielnosti rozhodnutí odvolacieho súdu pri výklade ustanovenia § 186 ods. 2 CSP v otázke: „Zakladá ustanovenie § 186 ods. 2 CSP povinnosť súdu prizerať na zhodné tvrdenie sporových strán týkajúcich sa vôle darcov/u, ak obdarovaný, ktorý bol jediným prítomným subjektom pri uzatvorení právneho úkonu okrem darcov/u zhodne s tvrdením darcov pred súdom tvrdí, že darcovia nemali vôľu uzatvoriť darovaciu zmluvu, čo spôsobuje absolútnu neplatnosť právneho úkonu?“

Podľa § 186 ods. 2 CSP, súd vychádza zo zhodných tvrdení strán, ak neexistuje dôvodná pochybnosť o ich pravdivosti. Na zmeny v tvrdeniach o skutočnostiach, na ktorých sa strany dohodli, súd neprihliada.

30. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je

dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré sú vymenované v tomto ustanovení, sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, ktorej vyriešenie viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu.

31. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

32. Prvoradým predpokladom prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP je, že musí ísť o právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, teda otázku, ktorej riešením sa odvolací súd zaoberal. Dovolateľmi formulovaná právna otázka, týkajúca sa povinnosti súdu prizerať na zhodné tvrdenie (iba) sporových strán prítomných pri uzatvorení právneho úkonu nebola pre rozhodnutie odvolacieho súdu podstatná, tento súd ju ani neriešil, preto dovolanie z dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP dovolací súd vyhodnotil ako neprípustné.

33. Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody dovolací súd dovolanie žalobcov ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

34. V dovolacom konaní žalovanému 1/ trovy nevznikli, keďže vyjadrenie k dovolaniu podal súdu osobne; navyš v tomto vyjadrení výslovne nežiadal priznať trovy dovolacieho konania.

35. Žalovanej 2/ dovolací súd priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu vzhľadom na jej úspech v tomto konaní (§ 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP). O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie v lehote do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

36. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.